

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 12. januar 2010
Kontor: Menneskeretsenheden
Sagsnr.: 2009-792-1157
Dok.: LST41282

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 387 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 17. december 2009. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pia Adelsteen (DF).

Brian Mikkelsen

/

Nina Holst-Christensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 387 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Vil ministeren oplyse, hvad der forstås ved ”andres rettigheder og friheder” som anført i menneskerettighedskonventionens art. 9, stk. 2, som begrundelse for de begrænsninger af religionsudøvelse, der kan accepteres efter konventionen?”

Svar:

Efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9, stk. 1, har enhver ret til at tænke frit og til samvittigheds- og religionsfrihed.

Det følger af artikel 9, stk. 2, at frihed til at udøve sin religion eller tro kun må ”underkastes sådanne begrænsninger, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den offentlige tryghed, for at beskytte den offentlige orden, sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder”.

Efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis er opregningen af anerkendelsesværdige formål i artikel 9, stk. 2, udtømmende og skal fortolkes indskrænkende.

Domstolen har fortolket hensynet til beskyttelsen af ”andres rettigheder og friheder” i en række sager mod andre Europarådslande, særligt i forbindelse med begrænsninger i adgangen til at bære det muslimske hovedtørklæde i uddannelsessektoren. I alle disse sager fandt Domstolen, at indgrebet i religionsfriheden forfulgte det anerkendelsesværdige formål at beskytte ”andres rettigheder og friheder”.

I *Dahlab mod Schweiz*, afgørelse af 15. februar 2001, anerkendte Domstolen et forbud mod, at en lærer, som underviste 4 - 8-årige børn i en offentlig skole, kunne bære det muslimske hovedtørklæde. Forbuddet var begrundet i religiøs neutralitet i skolerne, og Domstolen udtalte bl.a., at så små børn – i modsætning til større børn – nemt påvirkes, og at det på den baggrund ikke kunne udelukkes, at det at bære tørklæde kunne have en vis missionerende effekt, set i lyset af at kvinder i medfør af koranen syntes pålagt at bære tørklæde, hvilket var svært foreneligt med princippet om lighed mellem kønnene.

I *Leyla Sahin mod Tyrkiet*, dom af 10. november 2005, anerkendte Domstolen et forbud mod, at studerende kunne bære det muslimske tørklæde på universitetets område. Forbuddet var begrundet i princippet om seku-

larisering af det tyrkiske samfund. Ligeledes anerkendte Domstolen i *Kurtulmus mod Tyrkiet*, afgørelse af 24. januar 2006, et forbud mod, at offentligt ansatte universitetslærere kunne bære det muslimske tørklæde på universitetets område. Forbuddet havde til formål dels at bevare den offentlige administrations neutralitet, navnlig inden for undervisning, dels at gennemføre princippet om sekularisering af det tyrkiske samfund.

I sagen *Dogru mod Frankrig*, dom af 4. december 2008, var klagerne to muslimske piger, der var blevet bortvist fra skolen, idet de havde nægtet at fjerne deres religiøse hovedbeklædning i forbindelse med idrætsundervisningen. Domstolen fastslog, at indgrebet i klagernes religionsfrihed forfulgte de anerkendelsesværdige formål at beskytte andres rettigheder og friheder og den offentlige orden, idet det af sundheds- og sikkerhedsmæssige grunde var uforeneligt med idrætsudøvelse at bære et slør som det muslimske tørklæde.

Ligeledes anerkendte Domstolen i sagen *Aktas m.fl. mod Frankrig*, afgørelse af 17. juli 2009, et lovbestemt forbud mod, at skoleelever på offentlige skoler bar symboler eller beklædning af religiøs karakter, idet forbuddet forfulgte de anerkendelsesværdige formål at beskytte andres rettigheder og friheder og den offentlige orden.

Det bemærkes, at de nævnte sager vedrørte offentlige uddannelsesinstitutioner, hvor forbuddet mod at bære religiøst begrundet hovedbeklædning var begrundet enten i hensynet til at sikre offentlige myndigheders neutralitet eller risiko for påvirkning af mindreårige skoleelever i forbindelse med undervisningen. Videre er det karakteristisk, at alle sagerne har vedrørt lande, hvor princippet om adskillelse af stat og kirke er et forfatningsmæssigt princip, hvilket Domstolen udtrykkeligt har lagt vægt på.

Domstolen har endvidere fortolket hensynet til beskyttelsen af ”andres rettigheder og friheder” i sagen *Kokkinakis mod Grækenland*, dom af 25. maj 1993. Sagen omhandlede et ægtepar tilhørende Jehovas Vidner, der blev dømt for missionerende virksomhed. Missionerende virksomhed var ifølge græsk lov forbudt. Domstolen fastslog, at indgrebet i klagernes religionsfrihed havde forfulgt det anerkendelsesværdige formål at beskytte andres rettigheder og friheder, men indgrebet var imidlertid ikke proportionalt.

Derudover kan der peges på to ældre afgørelser fra den tidligere Menneskerettighedskommission. I *X mod Holland*, Kommissionsafgørelse af

31. maj 1967, gjorde klager gældende, at det stred mod hans overbevisning at have en obligatorisk motorforsikring. Kommissionen fastslog imidlertid, at obligatorisk motorforsikring forfulgte det anerkendelsesværdige formål at beskytte andres rettigheder og friheder i tilfælde af trafikulykker. I *Graeme mod Storbritannien*, Kommissionsafgørelse af 5. februar 1990, blev klagers søn mod hendes vilje anbragt i en særlig skole for handicappede. Klager gjorde gældende, at dette var i strid med hendes religiøse og filosofiske overbevisning, men Kommissionen fastslog, at anbringelsen af sønnen forfulgte det anerkendelsesværdige formål at beskytte andres rettigheder og friheder, nemlig sønnens ret til en egnet uddannelse.